

Чала Ніна,

доктор наук з державного управління, професор,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»,

Китаєв Андрій,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,

МЕХАНІЗМ РОЗБУДОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

В сучасному світі невизначеності і переходу від індустріального суспільства до цифрового конкурентоспроможними є відкриті та інклюзивні системи. Саме в таких системах найкращим чином проявляється підприємництво, а відкритість та конкуренція створюють умови для розвитку інновацій. Україна з 2015 року показує стабільні темпи зростання на рівні 2-3% на рік, пандемія коронавірусу суттєво вплинула на економіку, що призвело до падіння економіки. За даними Світового банку [1] наразі ВВП України досяг 155,6 млрд. дол. США, що порівняно з рівнем 2014 року. Отже, Україні не вдається продемонструвати зростання економіки на рівні 7-8% на більш-менш тривалому проміжку часу. Короткотривалі періоди зростання можна пригадати на початку 2000 років і у період 2010-2011 роки. Причиною такої ситуації є те, що за період незалежності не було створено сталої інноваційної моделі розвитку.

Світовий Економічний Форум вказує на найбільші втрати внаслідок пандемії коронавірусу – це втрата людського капіталу внаслідок поширення епідемії, впровадження дистанційного навчання і зростання бідності [2]. Така ситуація загрожує тривалою депресією та дезінтеграцією. Протистояти світовим глобальним ризикам можуть тільки гнучкі відкриті інноваційні екосистеми, які завдяки своїм механізмам саморегулювання: прозорості, інклюзії, та інш. здатні забезпечити конкурентний розвиток країни.

В Україні тривалий час впроваджувалася модель регіонального розвитку через створення агентств регіонального розвитку з підпорядкуванням Міністерству розвитку громад та територій України. Така модель передбачає утримання адміністративного апарату мережі агентств та погодження на центральному рівні рішень, що можуть бути делеговані за принципом субсидіарності на місцевий рівень. Ця модель показала свою низьку ефективність і повільність прийняття інвестиційних рішень бюрократичним апаратом.

Заходи державної політики регіонального розвитку спрямовано у першу чергу на стимулювання розвитку депресивних регіонів за рахунок спрямування державних капітальних вкладень; сприяння зайнятості населення, забезпечення цільового фінансування програм перекваліфікації; спрямування міжнародної технічної допомоги на розв'язання актуальних соціально-економічних та екологічних проблем [стаття 7, 3]. Депресивність регіонів визначається за показниками ВРП, рівнем зареєстрованого безробіття, населений пункт, на території якого з 1996 року ліквідовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, але не були здійснені в повному обсязі заходи щодо вирішення

соціально-економічних та екологічних питань [стаття 9, 3]. Законом визначено порядок визнання територію депресивною, але описаний механізм створює регіони-донори та регіони-акцептори фінансових ресурсів. Це демотивує місцеву владу шукати інноваційні рішення для розвитку регіону.

Отже, описані механізми державного стимулювання регіонального розвитку є не ефективними і не забезпечують сталість. Вирішенням цієї ситуації є розбудова інноваційної екосистеми сталого розвитку регіонів на засадах кооперації, економічного прагматизму та креативності. Це створить мультиплікативний ефект сталого зростання країни за рахунок підсилення горизонтальних зв'язків та партнерства та формування нових напрямів розвитку. Механізм реалізації наступний: після проведення аналітичного дослідження формуються локальні запити на вирішення проблем для забезпечення інноваційного сталого розвитку. За зібраними локальними запитами розробляються проекти сталого розвитку з яких формується пул. Після цього розробляється бізнес-симуляція інноваційного сталого розвитку. З представників місцевої влади, локального бізнесу, науковців, громадських активістів формуються змішані команди, що під час проведення бізнес-симуляції роблять інтерактивний аналіз пулу проектів сталого розвитку. За результатами такого аналізу створюються локальні атрактори інноваційного сталого розвитку. Інтеграція локальних атракторів сталого розвитку створює національну мережу інноваційного сталого розвитку регіонів. Завдяки запропонованому механізму створення інноваційної екосистеми сталого розвитку країни спрощується; відсутні організаційні витрати на утримання адміністративного апарату; пул проектів формується за принципом децентралізації та субсидіарності, що робить його беззаперечну підтримку на місцях, а самі проекти можуть бути масштабовані в межах країни, що створює мультиплікативний ефект.

Для реалізації запропонованого механізму розбудови сталого розвитку регіону рекомендується внести зміни до Закону України № 2850-IV від 02.12.2012 р. «Про стимулювання розвитку регіонів», а саме додати частину, яка би унормовувала запропонований механізм, розширюючи дію означеного Закону не тільки на депресивні регіони. Міністерству розвитку громад і територій України розробити і впровадити у практику оцінки розвитку регіонів показники сталості конкурентоспроможності (Sustainable Competitiveness Index [4]), який би комплексно оцінював рівень виснаження та ефективність використання природних ресурсів регіону при проведенні господарської діяльності; розвитку соціального капіталу (здоров'я, безпека, свобода, рівність та задоволеність життям мешканців); інтелектуального капіталу та інновацій (здатність створювати багатство та робочі місця за допомогою інновацій та галузей з доданою вартістю), а також ефективність місцевого самоврядування (інвестиції, інфраструктура, структура зайнятості).

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Світового банку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2020&locations=UA&start=1987&view=chart>
2. The Global Risks Report 2021, 16th Edition, is published by the World Economic Forum . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf
3. Закон України № 2850-IV від 02.12.2012 р. «Про стимулювання розвитку регіонів». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>
4. The Sustainable Competitiveness Index . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/green-competitiveness>